



**MINISTERSTVO**  
**ŠKOLSTVA, VÝSKUMU,**  
**VÝVOJA A MLÁDEŽE**  
**SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

## **METODICKÉ USMERNENIE**

týkajúce sa uplatňovania právnych predpisov v oblasti práv duševného vlastníctva vo vzťahu  
k zamestnancom verejných vysokých škôl, Slovenskej akadémie vied a jej organizácií  
a študentom vysokých škôl

**Máj 2026**

## Obsah

1.	Možnosť uzavretia odchýlnej dohody v rámci zamestnaneckého a študentského režimu.	3
2.	Lehota na oznámenie a povinnosť afiliácie.....	4
3.	Určenie hodnoty diela .....	5
4.	Určenie primeranej odmeny .....	6
5.	Poplatky za publikovanie autorského diela.....	6
6.	Nároky voči zamestnancom .....	7
7.	VER a výkonnostné zmluvy.....	7
8.	Medzinárodné projekty a spolupráca s praxou.....	8

## **1. Možnosť uzavretia odchyľnej dohody v rámci zamestnaneckého a študentského režimu**

Nová právna úprava vo vzťahu k zamestnancom verejných vysokých škôl a Slovenskej akadémie vied a jej organizácií (ďalej ako „SAV“) mení doterajšie nastavenie zamestnaneckého režimu a priznáva výkon majetkových práv, práva na riešenie k vynálezu alebo technickému riešeniu, práva na dizajn a práva na ochranu topografie (ďalej len „majetkové právo“) primárne samotnému zamestnancovi, nie vysokej škole, či SAV ako zamestnávateľovi. V rámci rešpektovania autonómie vysokých škôl, ako aj zmluvnej autonómie, sa ponecháva možnosť upraviť tento režim odchyľne, a teda spôsobom, keď majetkové práva bude vykonávať zamestnávateľ. Takáto úprava môže byť obsiahnutá napríklad v pracovnej zmluve alebo v internom predpise zamestnávateľa, na ktorý pracovná zmluva odkazuje (napr. smernica). Vysoká škola teda môže dôsledne upraviť nakladanie s predmetmi práva duševného vlastníctva na jej pôde vnútorným predpisom, na ktorý bude následne odkazovať pracovná zmluva, prípadne dodatok k nej. Toto ustanovenie v pracovnej zmluve môže mať všeobecný charakter, pričom sa môže týkať všetkých predmetov práva duševného vlastníctva vytvorených zamestnancom. Samozrejme je možné uzatvoriť zmluvu týkajúcu sa nakladania s výsledkami tvorivej duševnej činnosti zamestnanca aj ku konkrétnemu dielu, vynálezu, úžitkovému vzoru, patentu, dizajnu či topografii (ďalej spoločne len „predmet práva duševného vlastníctva“ alebo „predmet PDV“). V takom prípade odporúčame, aby vysoká škola či SAV so zamestnancom upravili vzájomné práva a povinnosti zmluvou ešte pred vytvorením predmetu PDV. Odchyľná dohoda so zamestnancom môže byť rovnako uzavretá aj po vytvorení predmetu práva duševného vlastníctva, avšak máme za to, že presné a jasné nastavenie vzájomných práv a povinností v čase pred vytvorením daného predmetu PDV prispieva k väčšej právnej istote, ako aj k väčšej transparentnosti vo vzťahu k oboj zmluvným stranám. Tak isto uvedená dohoda umožní predísť situácii, kedy zamestnanec nebude súhlasiť s podmienkami zamestnávateľa, čo mu môže znemožniť plnenie ďalších pracovných úloh.

V prípade, ak nie je dohodnutý odchyľný režim, ale zamestnávateľ má záujem daný predmet práva duševného vlastníctva využívať, môže so zamestnancom za týmto účelom uzatvoriť licenčnú zmluvu, ktorej konkrétne podmienky závisia od dohody zmluvných strán.

Nová právna úprava okrem špecifického režimu týkajúceho sa zamestnancov vysokých škôl a SAV vytvára nové pravidlá aj pre študentov vysokých škôl. Doplnená úprava školského diela v zákone č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Autorský zákon“) jednoznačne určuje, že práva k dielu, ktoré študent vysokej školy vytvorí počas plnenia

svojich študijných povinností patria tomuto študentovi. Okrem uvedeného prijatá legislatívna zmena výslovne zakotvuje aj študentský vynález, dizajn, úžitkový vzor, či študentskú topografiu, ktoré v doterajšom znení príslušných právnych predpisov absentovali. Obdobne, ako v prípade zamestnancov, môže vysoká škola alebo SAV s daným študentom uzatvoriť dohodu, ktorá môže odkazovať na interný predpis, ktorým upraví výkon majetkových práv k predmetom PDV vytvoreným študentami tejto inštitúcie. Uvedená dohoda môže mať všeobecný charakter alebo sa môže vzťahovať len na konkrétny predmet práva duševného vlastníctva vytvorený daným študentom. V prípade, ak je to vhodné a takáto úprava vzájomných vzťahov bude postačujúca, môže vysoká škola alebo SAV uzatvoriť so študentom licenčnú zmluvu, pričom konkrétne podmienky tejto zmluvy závisia na dohode zmluvných strán, rovnako ako v prípade uzatvárania licenčnej zmluvy so zamestnancom.

## **2. Lehota na oznámenie a povinnosť afiliácie**

Novelizovaná právna úprava vo vzťahu k zamestnancom verejných vysokých škôl a SAV nestanovuje lehotu, v ktorej by bol zamestnanec povinný oznámiť vytvorenie vynálezu, dizajnu či iného predmetu práva duševného vlastníctva zamestnávateľovi a rovnako ani lehotu, v rámci ktorej by mohol zamestnávateľ prejavíť o daný predmet PDV záujem. Uvedené platí rovnako aj v prípade nového študentského režimu.

Dôležité je tiež uviesť, že táto právna úprava sa vzťahuje len na tie výsledky tvorivej duševnej činnosti, ktoré sú vytvorené v rámci plnenia pracovných úloh zamestnancov, či študijných povinností študentov. Považujeme preto za samozrejmé, že nadriadený, prípadne školiteľ, či iný vyučujúci, je vždy informovaný nielen o existencii takýchto pracovných úloh, ale aj o stave ich plnenia, tak ako to upravujú ustanovenia o povinnostiach vyplývajúcich z pracovného pomeru podľa § 47 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“). Osobitne možno uvedené odvodiť aj z riadneho plnenia pracovných povinností zamestnanca a povinností vedúcich zamestnancov podľa § 81 a § 82 Zákonníka práce či § 8 zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov. Vo vzťahu k povinnostiam študentov uvedené vyplýva z § 93 zákona č. 300/2025 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „zákon o vysokých školách“).

Lehotu môže stanoviť vysoká škola alebo SAV vo vnútornom predpise, na ktorý bude odkazovať pracovná alebo iná zmluva, prípadne v osobitnej dohode, ktorá bude uzavretá na

účely úpravy zamestnaneckého alebo študentského režimu s konkrétnym zamestnancom alebo študentom.

Takéto nastavenie legislatívy na jednej strane motivuje zamestnancov k vytváraniu rôznych moderných a inovatívnych riešení, na strane druhej podnecuje zamestnávateľa k jasnému a transparentnému nastaveniu pravidiel pre uplatňovanie práva duševného vlastníctva na jeho pôde už pred vytvorením samotného predmetu práva duševného vlastníctva. Cieľom tejto úpravy je, aby už v počiatočnom momente vzniku predmetu PDV obe strany, teda aj zamestnanec/študent aj vysoká škola či SAV, mali jednoznačne usporiadané príslušné vzťahy, pričom toto usporiadanie má byť výsledkom ich vzájomnej dohody.

Pre zamestnanca a študenta sa zavádza povinnosť uvádzať inštitúciu, na ktorej predmet PDV vytvoril, a zároveň vysoká škola či SAV majú právo propagácie predmetu práva duševného vlastníctva svojich zamestnancov a študentov. Cieľom takejto úpravy je najmä budovanie prestíže a dobrého mena vedcov a vedkýň, ako aj samotných inštitúcií, ktoré dbajú na ochranu a spravodlivé nastavenie práv duševného vlastníctva inštitúcie, ale aj svojich zamestnancov. Povinnosť zamestnanca uvádzať inštitúciu, na ktorej predmet PDV vytvoril tiež súvisí s určením príslušnosti tohto predmetu práva duševného vlastníctva, ako aj samotného zamestnanca, k danej inštitúcii. Uvedené je dôležité najmä z dôvodu financovania verejných vysokých škôl a verejných výskumných inštitúcií. Zamestnanec a študent, by teda mal túto povinnosť plniť vždy pri zverejnení daného výstupu, či inom nakladaní s ním – pri publikovaní, pri podávaní patentovej prihlášky a podobne.

### **3. Určenie hodnoty diela**

V otázke nadobúdania výsledku tvorivej duševnej činnosti do vlastníctva inštitúcie a následného zaradenia tohto novonadobudnutého nehmotného majetku do evidencie či určovania hodnoty tohto majetku neprináša nová právna úprava žiadne zmeny. Každá verejnoprávna inštitúcia je povinná sa pri nakladaní s majetkom riadiť zákonom č. 176/2004 Z. z. o nakladaní s majetkom verejnoprávnych inštitúcií a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 259/1993 Z. z. o Slovenskej lesníckej komore v znení zákona č. 464/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej ako „zákon č. 176/2004 Z. z.“). Otázka možného spolumajiteľstva je v rámci zachovania čo najvyššej nožnej miery autonómie ponechaná na verejné vysoké školy či SAV, ktoré si uvedené môžu upraviť vo svojom internom predpise alebo v osobitných dohodách uzavretých na tento účel, tak, aby boli čo najviac

zohľadnené osobitosti jednotlivých odborov a rôznorodosť činností ich zamestnancov, ako aj študentov.

#### **4. Určenie primeranej odmeny**

Nová právna úprava priznáva zamestnancom a študentom právo na primeranú odmenu, ak dôjde k odchyľnej dohode na usporiadaní práv duševného vlastníctva. Na určenie výšky tejto odmeny sa aj naďalej vzťahujú ustanovenia príslušného právneho predpisu určujúceho podmienky ochrany daného výsledku tvorivej duševnej činnosti, upravujúce spôsob určenia výšky primeranej odmeny. Ako príklad môžeme uviesť ustanovenia § 11 ods. 6 a 7 zákona č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon) v znení neskorších predpisov či § 12 ods. 6 a 7 zákona č. 444/2002 Z. z. o dizajnoch v znení neskorších predpisov.

Podrobnosti o určení výšky tejto primeranej odmeny, prípadne spôsob jej výpočtu, môže stanoviť vysoká škola alebo SAV aj vo svojom vnútornom predpise s prihliadnutím na zásadu rovnosti, ale aj na osobitosti daného predmetu práva duševného vlastníctva, ako napríklad jeho medzinárodný alebo vedecký význam či komercializačný potenciál. Zároveň poukazujeme na skutočnosť, že v prípade, ak výsledok tvorivej duševnej činnosti zamestnanca má mimoriadny význam v danej oblasti výskumu alebo dosahuje mimoriadne významný komercializačný potenciál, je potrebné tieto okolnosti hodné osobitného zreteľa náležite zohľadniť pri určení primeranej odmeny.

#### **5. Poplatky za publikovanie autorského diela**

Vo vzťahu k poplatkom za publikovanie autorských diel na úvod uvádzame, že možnosť ich preplatenia je na dohode vysokej školy alebo SAV so zamestnancom či študentom v závislosti od konkrétneho prípadu. Podľa § 4 ods. 1 a ods. 2 písm. a) zákona č. 133/2002 Z. z. o Slovenskej akadémii vied v znení neskorších predpisov je SAV zameraná na základný výskum vo vybraných odboroch prírodných vied, technických vied, lekárskech vied, pôdohospodárskych vied, spoločenských vied a humanitných vied pričom rozpracúva a rozširuje originálne výsledky základného výskumu a podieľa sa na ich využívaní, popularizácii a sprístupňovaní. Rovnako vysoké školy podľa § 6 ods. 2 písm. d) zákona o vysokých školách naplňajú svoje poslanie okrem iného rozvíjaním, uchovávaním a šírením poznania prostredníctvom tvorivej činnosti. Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 176/2004 Z. z. využíva verejnoprávna inštitúcia svoj majetok predovšetkým na zabezpečenie úloh podľa osobitného predpisu, na ktorých plnenie bola zriadená. Tieto úlohy naplňajú obe inštitúcie prostredníctvom

činnosti svojich zamestnancov. Dielo vytvorené podľa Autorského zákona zamestnancom počas plnenia jeho pracovných povinností aj naďalej zostáva zamestnaneckým dielom. Nová právna úprava prináša rozdiel len vo výkone majetkových práv k takémuto dielu. Napriek tomu afiliácia k vysokej škole alebo SAV je v každom prípade zachovaná. Vzhľadom na uvedené nie je možné tvrdiť, že úhrada poplatku za publikovanie diela zamestnanca, s ktorým nemá vysoká škola alebo SAV uzatvorenú odchýlnu dohodu, by predstavovala financovanie súkromného vlastníctva, nakoľko ide o vlastnú činnosť danej inštitúcie. V prípade úhrady takéhoto poplatku inštitúciou teda nepôjde o konanie v rozpore so zákonom č. 176/2004 Z. z.

## **6. Nároky voči zamestnancom**

Na to, aby daný predmet práva duševného vlastníctva spĺňal podmienky zamestnaneckého diela musí byť vytvorený zamestnancom v rámci plnenia jeho pracovných úloh, ktorý túto činnosť vykonáva v rámci svojho pracovného času a v zmysle pokynov nadriadeného tak, ako to predpokladá Zákonník práce. Materiálovo-technologické vybavenie vysokej školy alebo SAV teda využíva zamestnanec na plnenie svojich pracovných povinností a toto vybavenie mu umožňuje efektívne plniť jemu pridelené pracovné úlohy. Z uvedeného dôvodu je možné konštatovať, že zo strany vysokej školy alebo SAV, ako zamestnávateľa, nie je možné uplatniť žiadny nárok na náhradu opotrebenia daného vybavenia. Aj v prípade, že vysoká škola alebo SAV nevykonávajú majetkové práva k danému predmetu duševného vlastníctva, ide o vlastnú činnosť vysokej školy alebo SAV uskutočňovanú prostredníctvom príslušných zamestnancov. Poplatky za opotrebenie materiálovo-technologického vybavenia môžu byť účtované zamestnancovi len v tom prípade, ak má so zamestnávateľom uzatvorenú aj inú zmluvu, ktorej predmetom je napríklad prenájom určitého zariadenia za účelom realizácie vlastného výskumu. V tomto prípade však už nebude možné hovoriť o zamestnaneckom režime príslušného predmetu práv duševného vlastníctva. .

Rovnako upozorňujeme na ustanovenie § 223 ods. 5 Zákonníka práce, podľa ktorého vytvorenie diela, ktoré požíva ochranu podľa autorského zákona nemôže byť predmetom dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru.

## **7. VER a výkonnostné zmluvy**

Prijaté zmeny relevantnej právnej úpravy vo vzťahu k výkonu majetkových práv k predmetom práva duševného vlastníctva zamestnancov vysokých škôl a SAV nebudú mať žiadny vplyv na Periodické hodnotenie výskumnej, vývojovej, umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti (skrátene VER) ani na ďalšie pokračovanie výkonnostných zmlúv. V oboch prípadoch

sa na takto vytvorené predmety PDV bude prihliadať. Nová právna úprava teda nijakým spôsobom negatívne neovplyvní financovanie vysokých škôl ani SAV.

## **8. Medzinárodné projekty a spolupráca s praxou**

V otázkach medzinárodných projektov, ale aj v prípade spoločných výskumov, právna úprava opäť zostáva otvorená a inštitúcie si môžu uvedené upraviť v rámci autonómie vysokých škôl a zmluvnej autonómie. Uvedené totiž záleží na skutočnosti, akým spôsobom si verejná vysoká škola alebo SAV vnútorne nastaví politiku práva duševného vlastníctva, ako aj na dojednaniach s jednotlivými zamestnancami a študentami. Ako sme už uviedli, nová právna úprava sa vzťahuje len na tie výsledky tvorivej duševnej činnosti, ktoré vznikli v rámci plnenia pracovných úloh, či študijných povinností. Ako najvhodnejšie sa javí upraviť vzájomné práva a povinnosti všeobecne, pred vytvorením predmetu práva duševného vlastníctva. Ak by z akéhokoľvek dôvodu nebolo možné všeobecné dojednanie, prichádza do úvahy dohoda o konkrétnom predmete PDV, opäť uzatvorená ešte pred jeho vytvorením. Takýmto postupom inštitúcia predíde prípadným nejasnostiam. Uvedeným spôsobom je možné postupovať nielen v prípade spoločného výskumu, ale aj v rámci účasti v medzinárodných projektoch. V prípade, ak dohoda so zamestnancom nie je možná a podmienkou poskytnutia finančných prostriedkov z projektu je disponibilita inštitúcie s majetkovými právami, je potrebné využiť také personálne kapacity vysokej školy alebo SAV, ktoré budú akceptovať podmienky daného projektu.